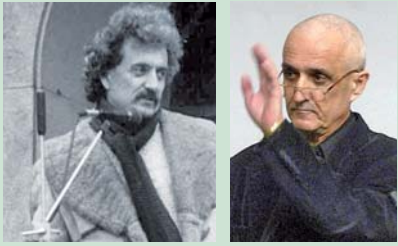

Pavel Dostál: moderátor opavských demonstrací

Bývalý ministr kultury Pavel Dostál je jednou z osobností, která hýbala listopadovými událostmi v Opavě. Bohužel již nemůže promluvit k tomu, jak vidí současnou společnost třicet let poté. V roce 2005 ve svých dvašedesáti letech totiž podlehl rakovině.

Pavel Dostál se narodil v Olomouci. Vystudoval střední průmyslovou školu chemickou, ale od počátku inklinoval k divadlu. Zakládal soubory a divadelní kluby, režisoval a psal hry. Při vpádu vojsk v roce 1968 se angažoval v protisovětském vysílání Rádia Ječmínek a pořádal demonstrace. Nebylo proto divu, že mu komunisté v roce 1971 zakázali uměleckou činnost a až do roku 1988 musel pracovat v různých technických profesích. Přesto pod jinými jmény spolupracoval s divadlem a napsal například deset muzikálů. Náhoda tomu chtěla, že v listopadu roku 1989, kdy už mohl být opět umělecky

aktivní, se zrovna nacházel v Opavě. Připravoval pro místní divadlo hru Balada z hadrů. Mladší generace už si dnes nepamatují, že informace o sametové revoluci na Václavském náměstí v Praze se dostaly do Opavy s několikaletým skluzem. Média se totiž snažila v poslední křeči komunistického režimu vše tůlat. Ve slezské metropoli tak protesty vypukly ve velkém až v úterý 21. listopadu. Už dopoledne vyhlásili stávkou studenti gymnázia a večer akce naplno propukla v divadle. V sedm mělo začít představení, ale na výzvu Pavla Dostála vyhlásili herci stávkou. Následně jedna ze studentek přečetla prohlášení za studentský stávkový výbor a na Horním náměstí (tehdy náměstí 1. máje) se shromáždili lidé a vytvořili průvod. Ten potom za hlasitého skandování protikomunistických hesel prošel městem. Od 22. listopadu se konaly v centru Opavy pravidelné demonstrace, které od následujícího dne moderoval právě Pavel Dostál. Později pomohl založit v Opavě Občanské fórum a sám se stal poslancem. Po rozpadu Československa na konci roku 1992 na chvíli z politiky odešel, ale o čtyři roky později se vrátil a stal se poslancem za ČSSD. Mezi lety 1998 až 2005 zastával funkci ministra kultury a patřil dlouhodobě mezi nejoblíbenější politiky v zemi. Možná by jim byl i dále, kdyby 24. července 2005 v Brně nepodlehla rakovině.

Jaromír Piskoř: Před třiceti lety bylo podstatné nebát se

Komunistům byl trnem v oku, které ho neustále dráždilo. Byl sledován i vyslýchán a jen zázkramem skončil ve vězení. Co dělal novinář, politik, podnikatel a disident Jaromír Piskoř po revoluci a jak žije dnes?

Narodil se roku 1962 v Opavě. Byl členem opozičního Severomoravského klubu a Hnutí za občanskou svobodu, signatářem Charty 77 a zapojil se i do činnosti Polsko-československé solidarity. Když 8. listopadu 1989 předal rozhlasové stanici Svobodná Evropa protest proti stavbě koxovny ve Stonavě, hrozilo mu vězení. Po revoluci stál u založení Občanského fóra v Opavě i Ostravě a mezi lety 1990 až 1992 působil jako poslanec. Pracoval také jako novinář, a to mimo jiné v týdeníku Region. V politice ještě nějakou dobu dělal tiskového tajemníka ODS. Koncem devadesátých let začal podnikat jako marketingový a PR manažer. „Dodnes tuto práci ještě sporadicky dělám, ale už jen pro vybrané klienty, které znám velmi dlouho a mám s nimi něco odžito. Posledních šest let se intenzivněji věnuji problematice polsko-českých vztahů jak po stránce infor-

mování českých čtenářů o Polsku (www.polskodnes.cz), tak po stránce expertně ekonomické,“ říká Jaromír Piskoř. Jeho synové už jsou dospělí a tak žije s manželkou a čtyřletou dcerou v Praze kousek od Letenské pláň. „Počátkem léta jsem si byl s manželkou a dcerou po letech zademonstrovat. Na tu listopadovou demonstraci už nepůjdu, protože nadcházející zpolitizování této aktivity už podporovat nehodlám,“ svěruje se Jaromír Piskoř a dodává: „Jsem vděčný osudu za to, že jsem byl u toho, když se lámal chleba, a svou práci a postoj jsem mohl přispět k pádu totalitního režimu. Před třiceti lety bylo podstatné nebát se a pokusit se zbořit onu komunistickou diktaturu, která stála stejně již na hliněných nohách. Po tom, co se nám to podařilo, bylo podstatné nastavit demokratické principy a chvíli hlídat, aby se staré pořádky nevrátily. Pak už bylo na každém, aby si svobodně zvolil svou cestu životem. I já jsem si, trochu kostrbatou, zvolil a nelituji. Podstatnou je ona svoboda volby.“ Jestli se společnost za třicet let posunula k lepšímu či horšímu, nechce hodnotit. „Pro budoucnost je důležitější, že Češi neřeší, zda vedle něj sází stromy „pirát“ či „mladá sociální demokratka“. Udělali jsme chyby a podstatné je, že některé z nich se snažíme bez kecání a spolu napravovat. To ukazuje na jistý český způsob řešení velkých problémů, kde názory a nepodstatné emoce jdou stranou. Zobecníme-li tento princip a vezmeme-li jej za svůj, bez problémů se pak můžeme u piva hádat o „proměnlivé tloušče ozónových či jiných děr“.

Aleš Havlický: Nemusíme se bát vykládat nahlas vtipy o vrchnosti

Jak vidí jeden z hlavních aktérů listopadové revoluce v Opavě Aleš Havlický společnost po třiceti letech? Podle něj se příliš nezměnila. Je stejně materiálně založená jako byla, ale máme vlastní volbu.

Aleš Havlický se narodil roku 1966, pochází z Opavy. Po maturitě na Střední stavební škole v Opavě pracoval do listopadu 1990 jako projektant a stavbyvedoucí. Byl členem Hnutí za nenásilí a také spolupracovníkem rady Občanského fóra v Opavě. Po revoluci začal podnikat v oblasti obchodu s nábytkem, od roku 2000 pracuje jako designér nábytku, v současné době žije a působí v Praze. Má tři dospělé děti, Ondřeje (34), Prokopa (30) a Julii (24). Výhodou ve vývoji společnosti po 17. listopadu vidí v tom, že posledních třicet let máme na výběr, jak se sebou naložit. „I se všemi děsy a nejistotami, které to s sebou nese – tedy jsme svobodní! Aleluja!“ říká Aleš Havlický a dále se zamýšlí: „Nemusí-

me pro kariéru hrbit hřbet a tížit svědomí, nemusíme se bát vykládat nahlas vtipy o vrchnosti v hospodě, nemusíme se třeba – kdo chceme – kradmo plížit na mši, nebo se třeba bát vyvěšovat vlajky za svobodný Tibet. Nemusíme také jenom snít o cestě k moři, nebo že si koupíme například auto, nebo že se pokusíme vystudovat, co chceme. Nemusíme stát fronty všude a na všechno. Kdo měl vizi, odvahu, píli a štěstí, mohl se stát majetným, nebo se prostě mohl stát tím, kým chtěl být.“ Přestože Aleš Havlický není členem politické strany a podle svých slov nikdy nechtěl být v politice angažován, párkrát s tou úvahou koketoval. „Byl jsem postřkovaný výčitkou, že nic nedělám proti znásilnění politiky aktivismem a zvláště pak psychopaty, kteří se pro své nemocné ego neštítí populismu, manipulací a třeba služby cizí mocnosti. Snažím se alespoň – když to jde – nezanebávat demonstrace proti oněm nešvarům.“

David Novák: Cesta od Havla k Zemanovi byla také cestou

Od významných disidentů k významným estébákům. Tak vidí dnešní společnost po třiceti letech jeden z hlavních aktérů listopadové revoluce v Opavě David Novák.

Narodil se roku 1968 v Praze, ale od svých tří let žije v Opavě. Po maturitě na gymnáziu studoval na Právnické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci, později na Filozofické fakultě Slezské univerzity. Žádnou z vysokých škol však nedokončil. Vystřídal několik zaměstnání, byl například

klad ošetřovatelem dojníc nebo obchodním zástupcem. V současné době stále žije v Opavě a je zaměstnán jako operátor dts. S manželkou Světlanou mají dvě dcery Markétu (31), Anežku (26) a syna Matouše (24). Před listopadem 1989 byl členem Hnutí za nenásilí. Na formování Občanského fóra v Opavě se podílel z toho důvodu, že viděl rozpor mezi tím, co se říká doma, a tím, co se říká ve škole nebo v zaměstnání. „Většinou lidí to bylo fuk, ale mi to nesmírně vadilo. To neustálé lhaní a přetvářování,“

vzpomíná David Novák. Od změny očekával, že bude studovat, co chce, volně cestovat a beztrápně veřejně kritizovat. A jaké jsou jeho pocity z posunu společnosti za uplynulých třicet let? „Cesta od Havla k Zemanovi byla také cestou. Od projevu u kongresu k podlézání Putinovi, od kancléře Medka k Mynářovi, od Špačka k Ovčáčkovi, od otevřeného Hradu k zátarasům a frontám u rámu, od významnaných disidentů k významnaným estébákům, od srdce k trenkám,“ konstatuje David Novák a dodává, že v politice se již více angažovat nechce. „Jsem pouhý pozorovatel a volič.“

Pavel Hrda: Listopadové ideály sklouzly ke konzumu

Jak se změnila česká společnost po třiceti letech od listopadových událostí roku 1989 očima Pavla Hrdy? „Lidé po revoluci měli své ideály. Dnes je společnost určité svobodnější, ale sklouzla ke konzumu,“ říká rodilý Opavák, který dnes pracuje jako právník.

Narodil se v roce 1962, pochází z Opavy. Po studiu na opavském gymnáziu, na Právnické fakultě UJEP (dnes Masarykova univerzita v Brně) a po vojenské prezenční službě ve Vyškově se měl „z chlapce stát chlap“. V mezidobí však potkal kamarády, se kterými se scházel v dnes již neexistující hospodě Na Latarně. Tam se shodli na svém „světónázoru“, tedy přátelství, láska, svoboda a bigbit. „Přes tuto „partii“, konkrétně přes přítelkyni jednoho mého kamaráda, jsem se, když jsem se pídil po jakési samizdatové literatuře, dostal do divadla k Ivo Mludkovi. Tehdy dělal kulísáka. Jednou jsem tajně dostal černou igelitku. Byly v ní nějaké samizdaty, Vokna, Lidovky, a tak

dále. Pamatuji si, že jsme si to později předávali v „Myslivně“, kde jsme se jako mladí kdysi setkávali. Později jsem se dozvěděl, že to estébáci věděli,“ vybavuje si Pavel Hrda v rozhovoru, který vyšel v knize Opava 1989 ve vzpomínkách. Přes tuto památnou černou igelitku se dostal až k aktivnímu členství v Koordinačním centru Občanského fóra v okrese Opava. Také stál u založení týdeníku Region, ve kterém několik let působil. Přestože dnes není politicky aktivní a nikdy nebyl členem žádné politické strany, o politickou situaci v naší zemi se zajímá. „Je tu nastupující generace, například iniciativa Milion chvilek pro demokracii. Pokud by si založili svou vlastní stranu, zvažují, že bych jim dal svůj hlas,“ říká Pavel Hrda. V současné době je právníkem na Městském úřadě v Bruntále a už čtyřicet let žije v Malých Hořticích. Je přesvědčen, že to nejlepší, co stvořil za svých téměř 57 let života, jsou dcery Ditka (*1990), Verča (*1997) a syn Vojtík (*2001).

Ivo Mludek: V roce 1989 jsme zažili zázrak, který pro mne trvá dodnes, ale...

Mezi nejznámější tváře sametové revoluce v Opavě patřil a patří Ivo Mludek. Ačkoli vyzdvihává důležitost pádu komunismu, ani on není spokojen s tím, kde se dnes společnost ocitla.

Ivo Mludek se narodil v Opavě v roce 1964, až do maturity na zdejší Střední ekonomické ško-

le žil v Ludgerovicích na Hlučínsku. Před listopadem 1989 pracoval jako kulísák ve Slezském divadle v Opavě. Angažoval se v opozičních hnutích, byl členem Česko-polské solidarity, vydával samizdat. Signatář Charty 77, ve druhé polovině roku 1989 byl trestně stíhaný za činnost proti republice. V listopadu 1989 spoluorganizoval první protirežimní demonstraci v Opavě a patřil mezi zakládající členy Občanského fóra. Ve svobodných časech spolu s kolegy ze samizdatu založil vydavatelství Region, které postupně vydávalo deset

regionálních titulů na území tří krajů. Zde pracoval jako šéfredaktor opavské mutace a později editor celého projektu. Svou práci dnes jako osoba samostatně výdělečně činná dělí mezi publicistiku, přednášení na téma mediální gramotnosti a PR pro charitativní organizace (například CARITAS-VOŠS Olomouc) a mediální poradenství pro organizace věnující se sociální práci. Je předsedou Rady Charity Opava, se kterou velmi intenzivně spolupracuje již téměř patnáct let. Ivo Mludek je ženatý, s manželkou Andreou mají děti Tomá-

še (23), Barboru (20) a Ondřeje (15). Po revoluci vystudoval Fakultu veřejných politik Slezské univerzity v Opavě a Fakultu sociálních věd Univerzity Karlovy.

„V roce 1989 jsme zažili zázrak, který pro mne trvá dodnes,“ říká. „Jenže jsme propadli dojmu, že jsme natolik pevně ukotveni v demokratickém prostředí západní civilizace, že už není zapotřebí obávat se návratu do devastujícího geopolitického vlivu Ruska,“ dodává a přidává příjmu: „Nejvíce dopravních nehod po dlouhé cestě se stává těsně před dojezdem do cíle, kdy už

si řidiči myslí, že to nejhorší mají za sebou, a přestanou být ostražiti. A to, obávám se, posledních několik let posledních třiceti let považuje schválení přímé volby prezidenta v parlamentním volebním systému, což umožnilo zvolení Miloše Zemana, a také skutečnost, že výuka dějepisu většinou končí druhou světovou válkou a na školách se nevyučuje jako samostatný předmět mediální gramotnost: „Uteklo nám třicet let, během kterých jsme mohli vychovávat odpovědnější generace se znalostí toho, co ve

střední Evropě napáchal komunismus, které by se dnes zároveň lépe orientovaly ve všudypřítomné propagandě především ve virtuálním mediálním prostředí. Více by si tak byly vědomy, že cesta k demokratické společnosti nikdy nekončí a je třeba být stále ve střehu. Bylo by tragické přijít o vše to úžasné, co zažíváme poslední tři desetiletí...“